СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. Число 219. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 20. вересня, 1923.

THREE CENTS — VOL. XXXI. No. 219. Jersey City, N. J., Thursday, September 20, 1923.

НЕ БУДЕ НЕДОСТАЧІ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ ЧЕРЕЗ СТРАЙК

ВАШИНГТОН, 18. вересня. — Вуглева комісія предложила президентови Кулиджови звіт з припасів твердого вугля та висловила свою думку, що Злучені Держави не відчують його недостачі наслідком 20-денної перерви в його добуванню.

СТРАЙК НЮЙОРСЬКИХ ДРУКАРІВ ТРЕВАЄ ДАЛІ

НЮ ЙОРК, 19. вересня. — Страйк нюйорських друкарів тревае далі. Робітники держаться з такою самою солідарністю, з якою вийшли на страйк. Газети далі не виходять. Нині рано появився лишень „Ню Йорк Кол".

Всі другі часописи, котрих друкарі страйкують (отже: 8 великих англійських дневників, один німецький та один італійський) видали разом спільну газету на 8 сторін. В ній містять заклик проти страйкарів, що вони вийшли на страйк безправно, себто без дозволу головної юнії друкарів („пресменів"). Тимчасом нюйорська робітнича рада, що обеднує робітничі юнії в Ню Йорку, ухвалила на своїх зборах, що відбулися в вівторок вечером, моральну та матеріяльну допомогу страйкарям.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ЧАСОПИСЬ ПЕРЕХОДИТЬ НА ВЛАСНІСТЬ ЮНІЙНИХ РОБІТНИКІВ

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Соціяльстична газета „Де Ню Йорк Кол", що досі була офіціяльним органом соціялістичної партії, переходить з днем 1. жовтня на власність кооперативного товариства, зложеного з 300,000 зорганізованих в юніях членів.

АДВОКАТИ ХОЧУТЬ МАТИ ВПЛИВ НА ВИБІР СУДДІВ

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Збори адвокатської палати міста Ню Йорку постановили домагатися ухвалення закона, на основі котрого палата малабн висказуватися про кождого кандидата на виборне судейське становище.

НА ТЕ И ОСЯГ, ЩОБИ И ЙОГО ПОБИТИ

НЮ ЙОРК, 18. вересня. — Не минуло ще тижня від часу, як один летун літав зі скоростю 255 миль на годину, осягаючи в той спосіб найбільшу скорість в руху людини по просторі, а вже нині другий летун побив його. Є ним поручник Алфорд Віліємс, котрий літав на летничім поли Кертиса зі скоростю 266 миль на годину.

БОРОТЬБА ЗАКОНОДАВЦІВ ПРОТИ ГУБЕРНАТОРА

ОКЛАГОМА СИТІ, 18. вересня. — Проти заходів оклагонського стейтового губернатора покласти конець напастям людий, яких допускалися члени Ку-Клакс-Клена, починають уже ворохобитися стейтові законодавці. Хоча губернатор загрозив арештом кождому, хтоб важився виступити проти його заходів, члени обох палат стейтової легіслятури починають уже організуватися, аби зажадати скликання спеціяльного засідання стейтової законодатної влади. Очвидна річ, що головною ціллю сеї сесії буловби обжалование губернатора за надужиттє власти.

ПРИГОТОВАННЯ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ГУБЕРНАТОРІВ

ВАШИНГТОН, 18. вересня. — Білий Дім дає до зрозуміння, що він не має ніяких приготованих плянів на конференцію губернаторів стейтів, що має тут незадовго відбутися. Одиною справою, яку федеральний уряд хоче поставити на денний порядок нарад, є питанне належитого виконування прогибіційного закона.

Сподіються, однак, що найважнійшою справою під обрадами буде таки справа політики супроти потайної організації Ку-Клакс-Клена, яка в богато стейтах надто остро нарушує горожанські права населення.

УРЯД ПРОТИ ЩИРИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ВАШИНГТОН, 18. вересня. — На послідному своєму засіданню кабінет міністрів президента Кулиджа постановив не робити ніяких кроків для порятунку американських фармерів, як сього домагаються всякі фармерські організації.

Члени кабінету мали стануги на становищи, що сьогорічні збори дали фармерам гарні зиски та що фармері не можуть ждати від уряду ніякої помочи.

КУЛИДЖ ДУМАЄ ПРИНЯТИ ЛОЙДА ДЖОРДЖА

ВАШИНГТОН, 18. вересня. — Президент Кулидж уже обіцяв приняти на спеціяльній авдиенції бувшого англійського премієра Лойда Джорджа.

ГУБЕРНАТОР ЗА ОХОРОНОЮ ПРАВ МУРИНІВ

ГАРИСБУРГ, Па., 18. вересня. — Пишно, губернатор стейту Пенсильвенії, заявив, що він буде обстоювати всею силою своєї власти горожанські права Мурнів, котрих викидають з міста Джанставу.

Пишно вже зажадав від мейора міста вияснення розпорядку, яким мейор приказав всім Мурнам, що не жили в місті 7 літ, вибиратися сейчас з міста.

З НЮДЖЕРСЬКОГО ТРАМВАЙОВОГО СТРАЙКУ

НЮАРК, Н. Дж., 18. вересня. — Паблик Сервіс Корпорейшен, що має всі трамваєві лінії в стейті Ню Джерзі, на котрих тепер ведеться страйк служби, повідомила суд, що вона почне в найблизчий понеділок рух на своїх лініях мимо того, що вона ще не полагодила остаточно свого непорозуміння зі страйкарями. Підприемство, видимо, настрашилося загрози стейтової влади, що вона готова перебрати ведение трамваїв на уряд, як підприемство само не приверне руху.

ОФІЦИРИ ПАЛЯТЬ ПАНІВ В ГАЛИЧИНІ.

В ночи на 30 липня Зборівщині невідомі люди в мундірах польських офіцерів підпалили кілька дворів (в Зборові графів Борковських, а в Храбузній спалено стирти зі збіжем Ліпінських). Згадані „офіцири" нерездили околицю повільно і спокійно, без крісів. Мали тільки репольвери. На тему: що це за люде згадані „офіцири" кружляють ріжні верзії. М. ін., що се таки Поляки між собою таким чином вирівнують рахунки.

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАНІЄ О. МИТРОПОЛИТА.

Віденський „Український Прапор" пише:

З огляду на те, що у звязку з пастирським посланієм нашого Митрополита потворилися ріжні легенди, в інтересі правди треба ствердити осьцо: Митрополит, що два роки перебував за кордоном, опетановив з приводу свого повороту до краю видати пастирське послание до своїх вірних. Тому, що Він не мав певности, що польська цензура пропустить навіть посланіе, виготовив Митрополит послание в Римі у франціуській мові в тій цілі, щоб на місци зазначимити зі змістом посланія теперішнього Папу Пія XI. Папа зі своєї сторони зсолідаризувався зі змістом і тоді, перебуваючий у Римі перемиський Епіскоп Коцилівський та ректор української духовної семинарії у Римі о. Лазар Березовський виготовили український переклад посланія. Апостольська Столиця переслала те посланіе свому Нунціеві Ліврі до Варшави в цілі пересяки до Львова, до другу, так, щоби з прибуттем Митрополита до краю послание находилося в руках вірних. Се посланіе не побачило однак світу, бо польська поліція у Львові, довідавшись про нього, вдерлася до друкарні й не допустила до його появи. Поширювані отже польською пресою відомости, мовто те послание мало бути якоюсь „концесією" польському урядови зі сторони Митрополита на приїзд до краю з незгідні з правдою.

ЗЛОДІЙСЬКИЙ ГУМОР.

Одні й седяиці вкрали злодії майже всі кури одної ночи. Оставили лише одного когута і курку. На дверях куринка прибили карточку такого змісту: „Цього когута й курочку оставляємо на розплодок. До побачення за один рік!"

„БІБЛІОТЕКА МИКОЛИ II."

Тому 21 літ б. російський цар Микола II приїхав був до Франції на один тиждень. В місцевости Компіем побув цар усього кілька днів. Організатори, що гостили царя, боялися, що може цареви буде нудитися, коли не матиме що до читання. Консерватор замку фонданебльо одержав „поручення" зложити збірку книжок і прислати до Компіем. Консерватор прислав не менше як 6,000 книжок з фільософічних, історичних творів. Чи російський самодержавець дійсне читав і перечитав ці книги, історія не каже. Зате „Ека Насіональ" наріжає що з цього часу бібліотека ця вже не вернула до фонтанебльо, так що читачі надармо сподіваються там за ріжними числами бібліотеки. Часопис побоюється, що цінна збірка цих 6000 книжок на все пропала. Мабуть „бібліотеку Миколи II." вислано підчас воєнного замішання 1914. р. у незнане місце призначення.

ПОХОРОНИ ЗА ЖИТТЯ.

Щоби хтось за життя справляв свій похорон, це певне небуденна подія. А таке було в Японії „Герої" цих похоронів було то старенькє подружжа, що ще дальше жие собі вдовольнено в місті Кохі. Чоловік є властителем ресторану. Йому і жінці його тепер по 70 літ. Обоє захотіли взяти участь у своїх власних похоронних торжествах. З великим числом похоронних гостей пійшли обоє старенькі до святиці Гонгван. Там відправлено похоронну відправу згідно з будійською релігією. Після цієї церемонії відбулася стипа на „многая літа" „похороненим". Богато з жалібних гостей було на цій стипі дуже веселих, що радше стипа подобала на весілля. „Похоронені вірять, що відправою цього торжества запевнили собі у богів ще богато літ життя.

ІСТОРИЧНА ЗНАХІДКА В БІЛГОРОДІ.

Підчас копання каналу для нової сербської скупштини (парляменту), натрапили робітники — по донесенняи „Обзора" на старинний, камінний саркофаг. Труна була порожна. Музейні знатоки стверділи, що саркофаг походить із третього століття. Колись злочинці вибили в одній камінній стіні діру і забрали все, що було в середині домовини.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЬШОСТИЙ НА ЛИТВІ.

На останньому засіданню Ради Ліги Народів порушено справу національних меньшостий на Литві. Представник Бразилії Ріо Бранко ствердив, що Литва не ратифікувала дотепер договору в справі національних меньшостий не зважаючи на те, що литовський представник ще 1. лютого с. р. заповів ратифікацію зараз по реведенню виборів. Другий промовець Роберт Сеїл домагався невайної ратифікації договору. Рада Ліги Народів поручила представникови Литви вислати свому урядови телеграму із домаганнем, щоби литовський сойм негайно ухвалив ратифікацію договору в справі національних меньшостий на Литві і предложив звіт на черговому засіданню Ради Ліги Народів.

НОВИЙ ЛІК НА ТУБЕРКУЛЬОЗ.

Як доносить німецька преса, німецький лікар самоук Штайлінгер винайшов новий лік на туберкульозу. Ділання нововинайденого препарату випробовано на недужих, а англійські лікарі ствердили, що жадні антитуберкулічні середники не дорівнюють винаходови Штайлінгера. Штайлінгер ціле своє життя посвятив медичним студіям, а тепер власним коштом удержує бактеорольогічний інститут під Женевою. Покищо Штанлінгер гримає свій винахід і удосконалює його діляння. Новим винаходом заінтересований лікарський світ західної Европи, який приписує цьому фактови велику вагу.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ УСПІХ І ЙОГО ПРИЧИНА.

Паріські гасописи доносять: Письменниця, панна Портон, що жие на провінції, післала паріському театрови „Катаріям" свою песу в трьох діях п. з. „Швець і банкир". Песу театр приняв, актори вивчилися. На премієру прибула й авторка. Та тут прийшлося їй пережити щось паду денного. Після другої дії вистава скінчилася, одушевлена публика почала плескати, залізна занавіса запитала. „Де моя третя дія?" кричала панна Портон. „Яка третя дія?" питався счудований директор. Тепер виявилося, що авторка, яке посилала песу, забула в бюрку третю дію, що була в окремому зшитку. Критика вважали песу доброю. Директор, актори, публика, при двох діях, коли третя дія лежала ще в бюрку авторки.

СЕРБИ ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКИХ ПРЕТЕНСІЙ ДО ВІЛЬНОГО МІСТА ФІЮМЕ

БІЛГОРОД, столиця Юго-Славії, 18. вересня. — Італійський посол явився у юго-славянського правительства і заявив, що іменованне генерала Джардіно губернатором Фіюме не зміне правного становища вільного міста Фіюме, ані не унеможливлює порозуміння між Італією і Юго-Славією. Се, казав він, запорядженно тільки яко охорону перед замахами крайних елементів у Фіюме.

Одначе ся заява не задоволила Сербів, тим більше, що вони сподівались, що в сій справі Італія порозуміється з Юго-Славією.

Сербська республика тепер дорікає правительству Пашіча, що він не вспів сьому запобігти.

Опозиція в юго-славянському парляменті (скупшині) приготовляє критику політики Пашіча, котрий, як кажуть, потішував публику, що справа Фіюме буде корисно вирішена і прийде до порозуміння між Італією і Юго-Славією.

Тут бояться захватання правительства Пашіча, а навіть зміни правительства і внутрішніх перемін. Яко зараду сьому пропонують, щоби Італія згодилась забрати свого військового губернатора з Фіюме, а на його місце щоб назначено губернатором Фіюменця.

ЗАНЕПОКОЄННЄ ІЗЗА ІТАЛІЙСЬКО-ЮГО-СЛАВЯНСЬКОГО СПОРУ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. вересня. — Події у Фіюме викликали серед членів Ліги Народів поважне занепокоенне, особливо серед делегатів балканських держав.

Грецькі і болгарські делегати відбули окрему нараду з представниками Юго-Славії.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР У ФІЮМЕ

РИМ, 18. вересня. — З Фіюме повідомляють, що військовий губернатор, генерал Джардіно, якого тудн вислало італійське правительство, прибув уже і виголосив до публики промову, в якій взвав, щоби поводилася спокійно і тим показали довіре до італійського правительства.

В ЕСПАНІЇ ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВІ ЗАВОРУШЕННЯ

МАДРИД, столиця Еспанії, 18. вересня. — В тутешніх політичних кругах бояться повстання проти нової військової диктатури Прімо Рівера. Соціялісти і невдоволені з політичного перевороту використовують ситуацію для агітації, одначе Прімо Рівера готовиться проти можливих заворушень.

РОЗПОРЯДОК ПРОТИ ЛІНИВЦІВ

ЛОНДОН, 18. вересня. — З Мадриду, столиці Еспанії, повідомляють, що новий еспанський премієр генерал Прімо Рівера видав наказ, щоб усі урядники ставились до праці у своїх офісах о 9-тій годині рано. По сьому розпорядку ішли до роботи навіть ті лінивці, котрі роками цілими брали платню, а до роботи не ходили.

ЗАДЛЯ БОЛГАРСЬКО-ЮГО-СЛАВЯНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

ПАРИЖ, 18. вересня. — Аліянти вмішались до сербсько-болгарського спору, щоб не допустити до нової балканської війни.

За їх посередництвом обі сторони згодились на спільну конференцію, яка відбудеться в Софії, столиці Болгарії, дня 1-ого жовтня с. р. На сій конференції представники Болгарії і Юго-Славії мають порозумітись у справі зарад проти пограничних випадів повстанських банд.

КРИТИКА КОНСТИТУЦІЇ ЛІГИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. вересня. — Вчера велася в Лізі Народів дискусія над X. артикулом конституції Ліги Народів.

Між иншими промовляв представник південно-американської республики Чіле, Алварез. Він сказав, що американська доктрина Манроа є висша від X. артикулу конституції Ліги Народів, і длятого поручав, щоби приняти засади доктрини Манроа замісць засад X артикулу конституції. Він зазначив, що доктрина Манроа має приміненне в Америці, але X артикул конституції Ліги Народів не має жадного приміненя. Сей артикул конституції не забороняв державам нападати на другі держави і забирати їх землі, але доктрина Манроа забороняла і забороняє такі річи. Єй доктрина забезпечує границі американських держав перед чужинецьким наїздом. В обороні границь південно-американських республик виступлять завсіди Злучені Держави.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ В ІТАЛІЇ

РИМ, 18. вересня. — Нині дались чути землетрясення в південній Італії і на Сицилії.

На щастє не було великих шкід ані жертв в людях.

ПО ЗЕМЛЕТРЯСЕННЮ В ЯПОНІЇ

ТОКІО, столиця Японії, 18. вересня. — Між стратами в людях наслідком землетрясення є також 2,500 телефоністок. Се половина всіх такійських телефоністок.

Землетрус і пожар знищив також новий японський крузьок Нака, який небавом мали спустити в Йокогамі.

Японська часопись Нічі Нічі, лишуючи про поміч Америки Японії, зазначує, що Японці довго будуть тямити американську доброту.

РЕВОЛЮЦІЯ В ПАЛЕСТИНІ

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 17. вересня. — З достовірних жерел повідомляють, що в Транс-Йорданії вибухла революція проти Еміра Абдула.

Араби під проводом Шейка Ес Салта домагаються зменшення податків, усунення чужинців й установленя провізоричного правління.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ТІКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШІВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИНСТВ, ЧАСОПИСІВ І ВСІХ ИНШИХ РІЧЕЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

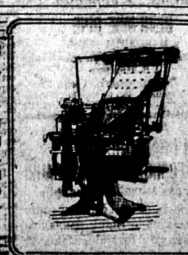

РОБОТИ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокс число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тнл. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ТАКОЖ КОРИСТИ ОРГАНІЗАЦІЇ.

З рідних місцевостий приходять до редакції вістки про забави, пікніки, фестини, прогульки, і тим подібні товариські урочистости, устроювані відділами та членами Українського Народного Союза.

Показується з сього, що члени Українського Народного Союза цінять в організації не лишень само обезпечення, не лишень те, що їх родини дістануть запомогу, але й те, що вони мають у відділі Союза нагоду до товариського життя.

Нема в тому нічого дивного. Так воно є в других народів. так воно й в нас. Людина, як хтось там сказав, се товариське сотворіннє. Вона глядає за нагодою стрінути таких, як він. Се треба тямити всім тим, яким лежить добро та розвій Організації на серци, які всюди памятають за організованне нових членів до Українського Народного Союза.

Такі забави се найкраща нагода дати розголос відділови та Українському Народному Союзови та показати незорганізованим Українцям та Українкам, кілько нагоди вони можуть найти в запомоговій організації для товариського життя.

Фестини та пікніки в літі, а балі та представленя в зимі показують членам, що в єдности не лишень сила, але й радість та щастє.

ЗАЗИВ АНГЛІЙСЬКОГО УМА ДО АМЕРИКИ.

Нюйорський 'пімсіченик „Ді Індепендент" помістив в своїм зошиті з 15 вересня ц. р. відклик цілого ряду визначних Англичан до американських лібералів. З огляду на те, що під відозвою підписані імена таких людий, звісних в цілому світу, як: письменників: Арчера, Бенета і Дринквотера; журналістів, як Масинггема, бувшого редактора лондонського журнала „Де Нейшен", Гардинера, колись редактора „Дейлі Нюз"; лекторів, як: Р. Сноведна, Волеса; професорів, як Гилберта Морея; політиків, як Лорберна, бувшого міністра скарбу; Ремсі Макдоналда, провідника робітничої партії Англії; та відомих економістів Гобсона та Кейнеса, звісного своєю критикою версайського мира, і других; — ся відозва заслугує на увагу, бо вона видно представляє опінію цвіту англійської інтелігенції і яко така певно буде мати глибокий вплив на американську опінію.

Відозва виходить із заложення, що всій европейській цивілізації грозить неминучий упадок через те, що Европа не потрафила піднестися з матеріяльної та моральної руїни, викликаної великою війною.

Ся небезпека йде звідти, що мира в Европі не заведено так, як було треба, місто взаїмного порозуміння настали часи взаїмної ненависти, жадоби, зависти, підозрінь. Обявами сього є те, що діється в усіх майже державах, що повстали на місто Австро-Угорщини, а овочами обставин є промислові та фінансові руїни, війни, голод, революції.

Головний осередком зла є французька політика супроти Німеччини, буцімто опираючася на стремлінню до запевнення Франції перед новим нападом зі сторони Німеччини, а на ділі зміряюча до знищення Німеччини. Ся політика Франції тягне Европу в пропасть, з якої її ратунку не буде.

Одиноким виходом зі ситуації примусити Францію покинути сю руйнуючу політику, відданне питання межинародному трибуналови до полагодження та примушення Німеччини до сповнення всего відшкодовання, на яке її стати.

До сього примусити Францію може одна Америка. Автори відклику остерігають Америку перед політикою відрубности. Знищення Европи мусить відбитись й на Америці. Зрештою, війни не можна відділити від мира, що по ній наступає. Тим самим, що Америка свобідно вступила до війни, вона стала відповідальною за її наслідки. Не можна припустити, щоби Америка, показавши свою силу у війні, відмовилася показати свою силу в мирі. Мира ще не зроблено. Ми просимо Америку помогти нам його зробити."

ХТО ВИНУВАТИЙ.

Федеральне Діточе Бюро в Вашінгтоні оголосило статистику (розрахунок) з числа смертий зприводу породів. Ся статистика ставить Злучені Держави на дуже непочесним становищи, бо межи краями, в котрих вмирає дуже богато рожденниць. Коли в Данії, що від тим зглядом веде перед, вмирає 20 жінок на кождих 10,000 роділь, то в Злучених Державах вмирає на таке саме число роділь аж 68, себто понад три рази тілько, що в Данії.

Хвилина застанови вистарчить, щоби додуматися, кілько то шкоди виходить для народа з того, що при породах вмирає богато жінок. Не дивок тому, що всі поступові народи стараються запобігти сьому через кращу опіку над жінкою та дитиною. Лишень завдяки сим постійним стараниям зведено так низько смертельність серед материй.

Злучені Держави своєю високою смертністю серед роділь показують, що під сим зглядом вони ще не є культурною краіною. Та кажучи се про сруге нову вітчизну, нові імігранти повинні сказати собі теж і другс, що власне вони своїм недбальством в тім згляді причиняються до того, що Злучені Держави не стануди серед культурних народів. Зарадити на се треба не лишень через згідну працю федерального та стейтового уряду, але й через розумінне самих мешканців ваги сього питання.

АРЕШТУВАННЯ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

(Від власного кореспондента).

Як уже певне знаєте з телеграфічної повідомлення, польські власти арештували на польській граничній залізничій стації Дзедзіце Митрополита Шептицького, який вертав до краю. Арештованого Митрополита інтернювано в монастири в Познані.

Митрополит Шептицький подорожував на дипльоматичний паспорт Апостольської Столиці, виставлений йому як Папському Візитаторови греко католицьких дієцезій в Америці. **На сей паспорт дістав у польськім посольстві в Римі дипльоматичну візу на візд до польської держави.**

Значить, польське правительство не пошанувало ані дипльоматичного паспорту Апостольської Столиці, ані навіть своєї власної дипльоматичної візи, щоби тільки увязнити Митрополита.

Митрополит Шептицький в переїзді через Відень був так тяжко занедужав, що навіть у-дільено йому тайни єлеопомазання. Та з огляду на те, що візд його паспорту добігала кінця, він рішився недужий вийхати до краю. Стан його здоровля був такий важкий, що його занесено до спального воза залізниці так само на граничній стації знесено. В такім стані увязнили його польські власти.

—o—

Справа арештування Митрополита Шептицького дуже характеристична для польського режиму на українських землях.

Як тільки появилась відомість про намір Митрополита вернути до Львова на свій Митрополичий престол, — польська преса вдарила на алярм, домагаючися від польського правительства, щоб воно не пустило Митрополита до краю.

Се домаганне характеризує теперішню самоволю в польській державі.

Митрополит Шептицький є громадянин Східної Галичини і як такий на основі рішення Ради Амбасадорів про приналежність Східної Галичини до Польщі став громадянином Польщі. Вчасі, коли Польща виконувала окупаційну владу над Східною Галичиною, вона не мала ніякого права видавляти громадян Східної Галичини з краю або не пускати до краю. Таксамо тепер, коли зі становища головних держав антанти Східна Галичина стала частю Польщі, Польща на основі загальних мирових договорів, як також окремного договору з головними державами антанти мусить усім мешканцям Східної Галичини признати польське громадянство. Також польське державне право не знає установи видалення громадянина з границь держави. Значить, Польща не має права нікому з мешканців Східної Галичини заборонити візду до краю.

А одначе польська преса, як сказано, піднесла алярм, домагаючися, щоби польське правительство не пустило Митрополита до краю.

Що більше, польське правительство своїм поведенням зазначило, що воно стоїть на тім самім становищи, що польська преса, значить на становищи **самоволі**, а не права. Появився „успокоюючі" комунікати, що польське громадянство може спокійно спати, бо польське правительство не пустить Митрополита до краю, доки він не видасть пастирського послання, в якім дасть докази лояльности супроти Польщі.

Безпосередно перед поворотом і арештуванням Митрополита, коли Митрополит лежав тяжко хорий у Відні, польський міністер внутрішніх справ Кернік дав у сій справі через „Курер Варшавскі" отсе урядове вияснення:

„Ініціятива повороту Митрополита Шептицького вийшла з Апостольської Столиці. Ще попередний польський уряд узалежнив рішення в сій справі від засадничої зміни Митрополита в його дотеперішній діяльности, **ворожій для польської держави й польської суспільности.** Та діяльність викопала пропасть між ним і польською суспільністю і тому є зрозуміле велике занепокоєння й обурення, яке повстало наслідком відомости про його поворот. Щоби змінити відношення польської суспільности до Митрополита, **мусить він певними актами задокументувати зміну дотеперішнього становища**, а уряд мустить домагатися від нього льояльного поведення. До сього часу Митрополит не зложив ніяких доказів щодо зміни своїх поглядів, які успокоїлоби суспільність і справу його повороту спрямували на успішну дорогу. Тепер Митрополит є поважно недужий і з огляду на се справа його повороту стала неактуальна."

Ся заява польського міністра ясно говорить про справу. Польське правительство домагалося, щоб Митрополит Шептицький, заки верне до краю, „актами задокументував" свою льояльність до Польщі. Митрополит Шептицький поїхав до краю, не зложивши такого „задокументования" своєї льояльности. **За те опинився в польській вязниці.**

Польська телеграфічна агенція, доносячи про арештування Митрополита оправдує арештування тим, що ніби-то Митрополит у своїй діяльности за границею „прилучився до так званого уряду Петрушевича.

Дальші вісти доносять, що Митрополит остане інтернований доти, доки незападе рішення про те, що з ним далі має статися. З тих вістий можна вносити, що польське правительство хоче або довести до того, щоби Митрополит зложив таку заяву про зміну свого становищя, якої воно хоче, або щоб уступив з митрополичого престола й осів у Римі.

Що буде, — побачимо.

—o—

Поки-що маємо яркий факт насильства над Українцем, який є головою грекокатолицької церкви і визначним громадянином, — яркий факт насильства звернений проти українського народу і греко-католицької церкви під Польщею.

Коли совітський уряд у Москві засудив польських духовних, — весь світ виступив з протестом переслідування римокатолицької церкви в совітських республиках.

Тепер католицька Польща увязнила українського католицького Митрополита.

Права української народности і греко-католицької церкви в Польщі стоять під охороною Союза Націй.

Почуємо, що тепер скаже світ.

А наш обовязок довести до відомости світа факт арештування Митрополита Шептицького і його політичне значіння.

Берлін, в серпні, 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

НЮАРК, Н. ДЖ. ПОЗІР!
Центральний Комітет устроює
В НЕДІЛЮ, 23. ВЕРЕСНЯ 1923
ВЕЛИЧАВЕ ВІЧЕ
в НАРОДНІМ ДОМІ.
Говорити муть дх. Др. Л. Цгельський і В. Целевич.
На се вічє запрашається всіх Українців і Українок як до найчисленнішої участи. — КОМІТЕТ. 19,21

Нова книжка.

ЖИДИ І НАРОДНЄ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ
Написав Михайло Тимофіїв.

Книжка обіймає 66 сторін 8-ки, видана у Відні, накладом від-давництва Йоганбор. Ціна 40 центів, з пересилкою 45 центів. Можна дістати в книгарні „Свободи".

ДОПИСІ

o

БОСТОН, МАСС.

До школи!

„Товариство Української Молодіжи" в Бостоні отвирає шкільний курс для української мови в середу, 19-го вересня. Шкода буде відбуватися під ч. 80 Leverett St. в сали на другім поверсі. Наука буде безплатна.

Користайте з нагоди усі, що хочете навчитися читати й писати по свому.

Кличемо молодих і старших, усіх без різниці: приходіть! Не повинно бути між нами, Бостонцями, нїодного, щоби і на далі був неписьменним. Нема ніякої причини, щоб бути занальбабетом. Ми раді помочи кождому із широї душі. Є тут такі, що не вміють навіть по свому говорити, а вже й поняття не мають про український край, обичай, про наш нарід й його бувальщину і літературу.

Потреба виповнити ті недостатки. Тепер для цього усіх найлучша нагода скористати.

Чи не добре посвятити пару годин на це, щоби запізнатися з історією свого народу та навчитися читати свої книжки та часописи?

Тяжкі умовини життя не дали вам досі змоги навчитися свого рідного, але тепер вже не вимовляйтеся.

За пару місяців або й тижнів ви вже навчитеся по свому читати й писати!

Не забудьте адреси української школи і приходіть без ніякої „церемонії".

Чим більше вас буде, тим більша для нас утіха!

Тов. Укр. Молодіжи.

Матвій Костишин.

БЕЗТАЛАННА

Світ покрила темна нічка,
Журчить стиха бистра річка,
Соловейко не співає..
Тільки місяць поглядає,
Як хтось бродить серед ночі,
Виплакує чорні очі:
Доленько моя,
Безталанна я.

Чого, ноченько, буяєш?
Чорним крилом покриваєш,
Колишиш в сон рокіші милу,
Мене мутиш нещастливу,
Пригадуєш давні ночі,
Миленького чорні очі?
Тяжко мені! Ох!..
Серденько тьох-дьох...

Деж ті ночі?.. Деж ті хвилі?
Чаруючі слова милі?
Не стало іх: доле! доле!..
Пропадаю мов цвіт в поли,
Виглядаю серед ночі,
Продинила свої очі:
Доленько моя!
Безталанна я...

Деж ти, милий, пробуваєш?
Чи живеш ти? Чи гуляєш?
Чи марнуєш вік в неволі?
Чи загинув в чистім полі?
Як не згинув; не барися;
Вернись серце! Відізися
Голубко моя,
Сизокрилая.

— — — — — —

Кругом стихло, заніміло,
Серед ночі посумніло,
Гай, діброва спить дрімає,
Буйний свище та гуляє.
Сушить-сушить гіркі сльози,
Стиха шепчуть густі лози:
Отри сльози, цить,
Тай лихо заспить.

Аж там чути сичі з лугу,
Кричать сумно: Пугу!.. пугу!...
Викликують сумне лихо,
Знов умовкли; стало тихо,
Тільки відгомін лунає,
Дівча плаче, умліває:
Сиротина я...
Безталанна я.

Джемейка, Л. Ав., Н. Пі., 14. вересня, 1923.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 12 повідомляє, що мітинг відбудеться о 8. годині вечером в четвер, 20. вересня в церковній гали при Корт ул. — Г. Дідоха, секр.

БРУКЛИН, Н. Ї. Тов. Богд. Хмельницького, від. 22, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що тринадцятальний мітинг відбудеться в суботу, 22. вересня точно о годині 7.30 вечером в церковній гали під ч. 162 Норт 5-та ул. На порядку нарад єсть важна справа зелізного фонду і справа уряду Народного Дому. Кождий член обовязково повинен явитися. Неприбувший член чи уряднік заплатить кару після статута товариства. Будесь приймати нових членів до Товариства і У. Н. Союза. — Г. Бардак, фінас.; М. Більський, р. секр.

ПИТСБУГ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 98 повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбувається в неділю, 23. вересня о годині 2. попол. в церковній гали. Кождий член повинен явитися на мітинг, бо суть важні справи до полагодження. Старшу управу і контрольна комісія здадуть справоздание і буде вибір нового уряду на бижучий рік. Повідомляю всіх, що складок перед мітингом не буду відбирав. — С. Войтович, секр.

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА.

Книжки є найкращим показчиком культури народу. Це певне. Чим більше книжок пише і друкує народ — тим більше поширена його просвіта Чим більше між тими книжками нових і цікавих, тим сильнійше працює інтелект народу, чим краще ті книжки видрукувані, тим більше розвинені естетичні почування даної суспільности. Видаток на книжки мусить стояти в приличній пропорції до видатку на хату, харч і одяг. Це обовязує не тільки буджет одиниці, але й загалу. Коли якась родина гарно мешкає, добре їсть, розкішно вбирається, а не купує книжок і вдоволяється одною часописею, з котрої хоче довідатися який є курс доляра і чи буде завтра погода, чи дощ, так це не культурна родина.

І не тільки те. З книжкової продукції можна також судити про політичні відносини якогось краю і народу.

Народи державні друкують в десятеро більше книжок від недержавних, народи, котрим політично краще ведеться мають більшу книжкову продукцію, з упадком політики, паде звичайно книжкова справа.

До війни Німці друкували найбільший книжок зі всіх народів світа. Виходило кількадесять тисяч німецьких книжок річно, а деякі з них друковано навіть у сто тисяч примірниках. Не було місточка, котре не мало свого дневника, в деяких навіть цілкой малих „дірах" (Німці кажуть „Нест"), було по два-три дневники. Майже кожда родина передплачувала часопись і мало що не кождий чоловік читав її що днини.

У наших сусідів, Поляків і Москалів книжкова справа стояла богато гірше. У них не було навіть десятої части того, що в Німців. Як в Німеччині видруковано 100 книжок, то в Польщі за той час появилося кілька і то менших і в меньшім числі примірників. Коли це взяти під увагу то польська книжкова продукція малась до німецької як 1 до 100.

Та вже найгірше з того боку виглядали ми — Українці. В нас появлялося річно коло 300 книжок, так то переважно малих і в малім числі примірників. Звичайно друкували одну тисячку, тай тая часом кілька літ розходилася. 40-мілионний народ мав заледви кілька дневників, котрі боролися о істнованнє і не могли викаракатися з своєї примітивної форми. Жаден наш дневник не стоїв на висоті світової преси і жаден не міг перетупити цифри 19 тисяч примірників накладу. Оден з найбільших народів Европи мав найменшу пресу і друкував найменше книжок. Навіть Татари представлялися з того боку далеко краще від нас.

Причин того лиха богато: брак національної школи, ворожа цензура, економічна відсталість, і т. д. Але всі вони зводяться до одного, а саме до державного закріпощення і до затрати державної традиції. Народ, котрий утратив державну самостійність, але зберіг її традицію, не є закріпощеним народом, ЗАКРІПОЩЕННЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ ТАМ, ДЕ КІНЧИТЬСЯ СВІДОМІСТЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ. У нас тої свідомости не було. На піонерів ідеї самостійности дивилися не нас перед війною, як на фантастів і — „поетів", а це в політиці був дуже поганий епітет.

На наддніпрянській Україні український діяч-патріот був федералістом, австрійський Українець мало коли вибігав думками дальше поза перебудову Австрії зі здуки країв коронних в території національні. Тут і там богато талановитих та енергічних людий вірило в єдність, рівність і братерство, в єдине наше спасення в інтернаціоналі. Бажання самостійної України це були „фантастичні думи, фантастичні мрії". З того ідеєю повязаної й шануючої себе політики навіть не числилися. Літературній і науковій творчости бракувало духового підйому; крізь загал не проходила та електрична струя, якою була, е і буде ідея визвольного стремління, наш культурний живчик. Він так слабо, що його тяжко було дошукатися і дослухатися.

300 книжок і брошур на рік, на просторі від Сяну по Дон і на еміграції по всіх краях світа, — щож це є для 40 мілионів народу? Це навіть не ціла книжка на добу, коли в Німців що десять хвилин являлася нова.

Так ми що до книжок представлялися перед війною і до тої уровені вертаємо меньше-більше тепер. Щоб не сказав хто, що говоримо на вітер, поклячемося на статистику, котра повчає нас, що на вел. Україні появилося:

року	1905 окремих книжок		34
„	1914	„ „	216
„	1916	„ „	79
„	1918	„ „	1084 (!!)
„	1922	„ „	186

Щож нам тая табличка говорить? — Дуже богато.

Року 1905 в Росії знесено цензурні обмеження і українська книжка на російській Україні ожила. Протягом десятьох літ її продукція піднеслася до числа 200 номерів у рік. Прийшла війна, з нею воєнна цензура, похід на так званих інородців, з окрема на Мазепинців, себто Українців, котрі здебільшого ще й хотіли показати себе хоробрими оборонцями Росії в боротьбі з „германцами" і книжкова продукція впала з 216 на 79.

Але в два роки пізнійше вона знов піднялася і переступила повазину цифру двох тисяч. РОКУ 1918 ПОЯВИЛОСЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ 1084 УКРАЇНСЬКИХ ОКРЕМИХ КНИЖОК, найвище число, яке знає історія нашої культури. Щож це за рік? — Пригадаймо собі.

Дня 3. січня 1918 року Українська Національна Рада в Станіславові ухвалила злуку Галичини з великою Україною.

22. січня 1918 року на Софійській площі в Київі проголошено злуку галицьких земель з соборною Україною.

28. січня 1918 року Муровйов з большевиками почав бомбардувати Київ. Була це неначе відповідь на наш маніфест самостійности і соборности з боку найбільше „доступного" російського уряду.

9. лютого 1918 року підписано мир в Берестю Литовськім. Україна виступила на світову арену як окрема держава і одиниця.

Першого марця 1918 року українські війска при допомозі Німців відбили від московських большевиків столицю України, Київ.

29. цітня 1918 року державний переворот на Україні. На місце Центральної Ради привернено гетьманський устрій з гетьманом Павлом Скоропадським на чолі.

19. жовтня 1918 року Українська Національна Рада у Львові проголошує на українських землях колишньої Австрії окрему Українську Державу.

Передтим, 5. жовтня 1918 року гетьман Скоропадський оповіщає універзал про заснованнє українських університетів в Київі і Камянци Подільськім. Тогож місяця обидва ці університети відчинено святочно.

Першого листопада 1918 року Українська Національна Рада переняла Львів у свої руки, сотник Січових Стрільців, Вітовський, обняв команду над нашим військом і почалася українсько-польська війна. Січові Стрільці хоробро бються, обороняючи принціпу самостійної України.

В грудни 1918 року повстання проти гетьмана. Січові Стрільці і війска так звані Директорії займають Київ...

Отсе найвизначніші події того великого, того незабутнього року, в котрім по обох боках колишнього кордону воскресла ідея самостійности України, утворилася українська держава, почалась пильна державна і культурна праця. Ніодин рік нашої історії не був таки богатий в події великої вагн, ніколи ці події не збувалися так нагло й вибухово, ніколи свідомість національна не проявлялася так сильно і не росла так бурно. Був це найвищий пункт (поки що!) в історії боротьби за визволення нашої країни. І число українських книжок дійшло того року до найвищої цифри. Їх появилося тоді 1084!

В слідуючім, 1919 році це число понизилося майже до половини (665), в 1922 року, коли Україна Центральної Ради, Гетьманщини і Директорії перемінилася в так звану „Радянську Україну" і стала благоденствувати під світлим проводом „товарища" Раковського, число українських книжок вернуло до тої цифри, яку мало за царів. Року 1908 появилося 219, а року 1922 тільки 186 українських книжок на цілій великій Україні, — отже за панованнія Леніна навіть меньше ніж за часів Миколи Другого.

На тім можнаби скінчити. Висновки легко кождий сам собі зробить. Скажу: треба мати власну державу, тоді й книжок будемо більше друкувати і загалом наша культура буде скорше розвиватися.

Так, та не зінсм. Через державу до культури, і через культуру до держави. Годі чекати на державу, щоб піднесгися культуру, культуру треба творити, щоб скорше була державна.

Чим більша культура, тим сильнійший державний фундамент, тим скорше, лекше і певнійше здубуємо тую державу, тим меньше пожиток будемо робити при будові.

Хто хоче мати власну, самостійну державу, цей не тільки мусить робити політику, але його обовязком є також всіми силами помагати в творенню і поширенню культури.

Книжка і часопись це перворядні культурні чинники, це твердині, стрілецькі роми, гармати, танки й літаки в боротьбі серед так званого „мира" за ідею визволення народів.

Кому як кому, але нам ніколи не слід забувати про те, бо не знаю, чи є другий культурний народ, котрий на тім шляху остався так дуже далеко поза другими, як ми.

Меньше критиканства, меньше нарікання на наші книжки й часописи, а більше охоти читати їх, купувати й передплачувати, більше інтересу і серця до свого рідного друкованого слова, а тоді воно буде краще й буйнійше розвивалося, тоді ми будемо мати більше книжок і газет і ті наші книжки й газети будуть може кращі й цікавійші, бо вони вийдуть з нашої інтересої до письменства й літератури, якої є нині, наш загал не має права від одного й другого вимагати більше, ніж воно дяють. „Як собі постелиш, так ся і виспиш!"

Богдан Лепкий.

„МИЙТЕ" — А НЕ ДРАПІТЬ ВАШІ ЗУБИ

Сильне і остре чищенне зубів може дати скорі наслідки — однак воно може ушкодити зубну поволоку.

Коли Ви зітрете Вашу шкіру, Натура відновить її. Однак Натура не відновить зубної поволоки, раз вона є стерта сильними, остриим зубним чистителем.

Найбезпечнійша і найліпша метода держати Ваші зуби чистими і лискучими є уживати Colgate's Ribbon Dental Cream. Докторі і Дентисти відпоручують Його всюди.

Добре Здоровля

Добрі Зуби

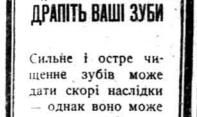

ПРОТЕСТ УКРАЇНЦІВ У ЛЬВОВІ ПРОТИ УВЯЗНЕННЯ МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО

Увязнення митр. Шептицького найшло сильний відгомін серед українського громадянства. В неділю 2. вересня голос протесту проти цього нечуваного акту піднесло населення міста Львова. Протестуюче віче, яке мало відбутись у салі Лисенка, в останній хвилі заборонила поліція. Тисячі громадян, що спішили до салі Лисенка, завертала озброєна в криси поліція.

Сотки громадян удались до салі „Української Бесіди", де відбулись довірочні збори на основі § 2. Збори отворив голова „Народньої Організації м. Львова" інпс. І. Ліцинський. Опісля забрав голос др. Степан Біляк, який вичерпуюче змалював справу увязнення митр. Шептицького.

Після того зборам предложено резолюції, яких змісту не подали львівські українські газети з огляду на прокуратора. В дискусії забирали голос між ін. о. А. Стефанович і о. Л. Куницький, який на основі найновійших відомостий поінформував зібраних про стан здоровля митрополита.

Збори одноголосно ухвалили вислати митрополитови висловп вдячности за його труди і заяву співчуття з приводу увязнення. До президії ради міністрів у Варшаві вислано протестаційну телеграму.

Під конець зборів зявився на салі поліційний агент, а за ним ославлений надк. Лукомський, котрі жадали розвязання зборів. Не зважаючи на це безпідставне домагание „сторожів закону", але з огляду на вичерпане денного порядку збори покінчено при співі „Не пора".

Подібні збирання в справі митр. Шептицького відбулись у всіх дільницях Львова.

Хієнський „Дзенник познанський", отже орган, що всіми силами піддержує істнуючий в Польщі кабінет, так представляє справу увязнення хорого митрополита.

„На основі докладних інформацій, засягнених з першорядного жерела, справа подорожі митрополита представляється ось так: На основі порозуміння між Ватиканом і теперішним польським урядом (Вітоса-Гломбінського) о. Шептицький одержав паспорт, який управнював його до повороту до постійного місця осідку в часі від 9. липня до 24. серпня. За-постійне місце осідку о. митрополит уважав Львів. У Відні, почуваючись нездоровим, митр. Шептицький задержався в монастирі оо. Францісканів і там стан його здоровля на протязі кількох тижнів дуже погіршився. Відвідуючий його тоді в переїзді через Відень о. крил. Ковальський довів до лікарської наради, яка ствердила конечність перевезення хорого до шпиталя, що й сталося, при чому вибрано Заведення Братів Милосердя. Але минав речинець, визначений в паспорті. О. митрополит постановив виїхати, хоч лікарі скидали з себе всяку відповідальність за наслідки подорожі і перевтоми. О. крил. Ковальський, бачучи стан о. митрополита, постановив товаришити важко хорому пацієнтови. Внесений на ношах до спального воза, о. митрополит прибув до Дзедзіц 22. с. м. і там довідався від польських властий, що повинен змінити напрям подорожі і удатися до Варшави. А тому що заявлено, що хорий не може висісти з воза, то спальний віз відчіплено від потягу і — з кількаагодинним опізненнем перевезено його до Катовиць. Зразу о. митрополив не знав, що станеться далі, одначе в пятницю поїзд зявився в спальнім возі делегат польського уряду і заявив о. Шептицькому, що не вільно йому їхати до Львова. Супроти того о. митрополит просив визначити йому якенебудь місце в зах. Галичині на постійний побут. Але власти визначили на місце осідку Познань. Вибрано місцість. Преображення. Господарство з уваги, що о. Шептицький безнастанно потребує лікарського догляду і фахової опіки. Стан хорої ноги в останніх часах погіршився, температура щоденно підноситься і про те, щоби о. митрополит міг встати, не може бути мови".

Так представивши справу з „першорядного жерела", на основі якого то представлення стає ясним, що о. митрополит одержав дозвіл на поворот від теперішнього уряду і що він важко хорий, католицький „Дзеннік позн." не закидує своєму урядови зломання слова і знущання над хорою людиною, але атакує п. Сейду, як він важився дати дозвіл на „поворот „ворогови польскости".

З приводу події з о. митрополитом польський міністер внутрішніх справ недавно взивав до втихомирювання публичної опінії. До цього в першу чергу приноровився п. Стронський, нач. редактор півофіціальної „Ржечпоспольї-ої", який в статті „О. митр. Шептицький" випрактикованими в польськім чорнисотенним таборі способами підюджує „емеритованих оборонців Львова" проти особи митрополита. П. Скронський пише: „Перше усього в обсягу тісно політичним о Митрополит звязався зовсім з партією тзв. українською, яка розуміла і вела політику як безконечний ряд насильств, підбурювань, підпалів, убийств, а участь високого церковного достойника в політичному напрямі того рода, без сліду якого-небудь здержуючого впливу, дуже вражала. Одночасно в обсягу церковно-політичнім о. Митрополит Шептицький як председник двох зїздів тзв. славянсько-католицьких в чеськім Велеграді в рр. 1907 і 1909, як опікун о. Пальмієрі, котрий в р. 1906 огголосив книжку про російську церкву, як приятель кн. Макса Саксонського, теольога, що він р. 1910 в місячнику „Рома е ль Оріенте" займався дією самою справою, і тим самим став на чолі руху, що обманював Ватикан можливістю злуки православя з католицизмом, а було річю аж надто ясною, що робить це перш усього для здобуття там сильного становища в свої боротьбі з польскістю.

Крім цих двох смертельних перед маєстатом ідеалу пана Стронського і йому подібних польських патріотів, нотує він ще воєнні обвинувачення, а саме виступ проти польського москвофільства, знайомство з Вільгельмом Габсбургом, з гр. Михайлом Тишкевичем і т. п. инші головні гріхи супроти Польщі.

А за це все мусить тепер терпіти о. митрополит до часу „одержання запороки і заперечень", що буде клонитися перед новими богами п. Стронського. Один із стовпів хієнсько-чорносотенного табору забуває тільки одно, а саме, що в жилах о. Митрополита пливе кров гордих українських бояр.

ПОЗІР! ROCHESTER, N. Y. І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

Ком. Помочи Рідній Школі в Калуши — устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ В СУБОТУ, 22. ВЕРЕСНЯ С. Р.

в гали на розі Генд ул. і Клінтон Евню

Запрашається загал Рочестерських Українців. І Українок до численної участи. Весь дохід призначений на українську гімназію в Калуши. На сім бали буде пригадати первородна українська музика. 19

Початок о годині 7. вечером.

КОМІТЕТ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

РІЖНІ ВІСТИ

Фірма Куппа, одна з найбільших фабрик оружжя у світі, **купила в Росії великі концесії на господарства рільні.** До Ростова приїхав уже представник Круппа і прибув туди перший транспорт ріжних машин рільничих.

Сам Крупп фон Болен сидить у французькій вязниці засуджений французьким наглим судом за участь у саботажах в Порурю.

В Москві має відбутися виставa рільничо-промислова. З Чехословаччини їхав туди гурт промисловців з експонатами (предметами) на виставу. Коло Смоленська напали на поїзд бандити і обдерли подорожних до сорочки.

Арцибашев, знаменитий російський письменник, утік від большевиків до Варшави, де хоче довший час замешкати.

Катастрофальний спадок німецької марки відбивається дуже некорисно також на господарськім життю Франції і Польщі. Їх гроші тратять вартість.

В катедрі в Гнезні вкрадено незвичайно дорогоцінні предмети. Як Гнезно належало до Німців, ті предмети були обезпечені на 200 мілионів золотих марок. Нині їх вартість така, що требаб зібрати всі гроші в Польщі, щоби їх заматити. Злодіїв не викрито.

Провідник хорватської селянської партії, **Радіч, утік з Югославії** і прибув до Лондону.

Першого вересня вступає в життє **чеськo-французький торговельний договір.**

В Константинополі ствердженo урядово **кілька припадків чуми.** Та сама страшна хороба появилася також в Одесі.

Число безробітних в Австрії зменьшилося із 167,417в кінцем лютого на 87,349 з кінцем липня, отже за пів року о половину.

Німецькі комуністи за приміром своїх московських товаришів нападали на села і вимушували від селян податки в грошах і в натураціях для фабричних революційних комітетів. Щоб скоротити собі працю брали збіже просто з поля. В околицях Ляйпціга правительство каже тепер по ночах освівчувати поля світляними ракетами. По селах і полях їздять поліційні патрулі. В той спосіб сподіються прилинити „добровільні датки селян" для кас революційних комітетів.

При принципальних виборах в Чехословаччині соціялісти і комуністи вдержали свої мандати а національні демократи (Крамарж) потерпіли сильні втрати голосно в користь клерикалів. Значним успіхом можуть похвалитися також чеські аграрії.

У Франції зготовлено новий военний літак. Його мотор має силу 600 коній, важить 3,300 і може брати 700 кільограмів вибухового матеріялу.

В Парижу сконфіскувала поліція оден американський фільм, бо в нім добачила обиду для чорної раси, котру тепер Франція дуже протегує, бо потребує Негрів, щоб їх чорними руками гнобити німецьке население в окупованих територіях.

В Одесі, як доносять одеські „Известія", **відкрито клюб-касино,** таке, як є в Монако, себто льокаль, в котрім грати будуть в макао, бакарат і, розуміється, в знамениту рулетку.

Харківський „Комуніст" не гнівається на большевицьке правительство, що дозволило на таку буржуйську гидоту, лиш сердиться на „Известія", що вони написали про те. „Пощо — каже — сторінки робочо-крестянської преси занечищувати тим, що виригує НЕП (нова економічна политика) на наші закоулки?"

В Петербурзі вибухла сильна дезинтерія. В домі інвалідів імени Карла Маркса занедужало між 13. липнем а 7. серпнем 137 людий.

В Петербурзі фунт мяса коштує 45 мілионів, фунт хліба 3,-500,000, фунт цукру 40 мілионів. Ціни не йдуть тепер так скоро в гору, як ішли в червні.

В Бразилії перебуває богато російських студентів-емігрантів. Центральний орган рос. емігр. студентства був на днях у бразилійського консула в Празі і просив, щоб облегчити їх долю.

„Польске стронництво людове" (Пяст) і „Народове зедноченє людове" (Скульскі) сплинся в одно спільне „стронництво людове" і оголосили в газетах спільну декларацію.

Від підписання версайського договору Польща всіми можливими й неможливими способами присилувала 600,000 Німців до опущення своїх родинних місць і до виїзду з Польщі.

Тепер оголосило правительство польске приказ, що до 1. вересня мають забратися також російські емігранти.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J

ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ

Lafayette . . . Sep. 29, Nov. 10
Paris . . . . Oct. 3, Oct. 24, Nov. 14
France . . . Oct. 10, Oct. 31, Dec. 5
La Savoie Oct. 20, Nov. 24, Dec. 22

По всі дальші інформації голоситься до місцевого агента Французької Лінії або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

СІМ ЧУДЕС СТАРОЖИТНОСТИ.

Сім чудес старожитности (єгипетські Піраміди, маселєум в Галікарнасс, святиня богині Артеміс в Ефезі, висячі вавилонські огороди, колюс в Родес, статуя Зевса через Фідіяша в Олімпії і Фарос або морська літарня в Александрії) були безумлівно предивними чудесами, що до краски ідеальности і трудности у виконанню. Однак те все не зробило глубшого вражіння на потомків з ми, в нинішних часах інтересуємося більше здобутками, котрі в силі створити теперішний світ щасливим і веселійшим. Вшанювання знання як побороювати хоробн належить до найціннійших здобутків правдивого поступу в теперішних часах. 90 процент всіх хоріб походить з покармових проводів а збереження кишкові суть фактичними причинами остерігчими натури. Трінера Гірке Вино є певним лікарством, за помочю котрого ті забуження і перші симптоми (лихій апетит, затверджение, блювота, болі голови, безсонність, загальне чуття ослаблення) можуть бути легко усунені. Тримайте Трінера Гірке Вино в хаті. Ваш аптикар або достанця лікарств має його все на складі для Вас.

БАЛТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

9 BROADWAY, NEW YORK, N.Y.

ДО ГАМБУРГА ДАНЦІГА І ЛІБАВИ

КАБІНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ

3 2, 4, 6 І 8 ЛІЖКАМИ:

Третою клясою з Нію Йорку, Бостону або Філядельфії вправ до Гамбурга $103.50; до Данцігу $106.50; до Лібави $107.00 і $5 поголовне. — З Бостону до Нію Йорку через Fall River Line; з Філядельфії залізницею.

S. S. POLONIA . . . . . Oct. 6
S. S. ESTONIA . . . . . Oct. 17
S. S. LITUANIA . . . . . Nov. 7

Голосіться до місцевих агентів.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ТРЕТИЙ ТОМ.

(63)

„Отже добре, я підпишусь на акції. Але жадна з них не повинна лишатися мені на шиї, бо я не люблю паперу. Папір є лише папір, а срібло лишається завжде сріблом."

„Не бійтеся нічого, шановний друже. Я затримаю всі акції для себе. Я покладу за вас квапіки і платитиму рати."

Феліке заспокоїв старого Грека, відносно акцій і полишив йому папір, в якім він обовязувався перебрати тисячу акцій.

Після цього відбувся кулісовий маневр.

Агенти, маклери, посередники роспочали ажіотаж. Бондаварські акції раптом піднялися.

Але синдикат не дав ще нікому жадної акції в руки.

Контріна була ще жвава.

Пан Франц Чанта почав від цього дня уважно читати часописі — не політичні, бо ці завжде брешуть, але біржові. Вони промовляють золоту правду.

І дивуючись він побачив, що робилось з бондаварськими акціями.

Їх надвишка зростала що-дня. Вони піднялися о шістнадцять, вісімнадцять, нарешті о двадцять гульденів понад означене. Хто підписався на двісті тисяч гульденів, той заробив на них протягом двох тижнів двадцять тисяч гульденів. А можливо, що він навіть і не мав двох сот тисяч гульденів, а лише квапіку, яку він зложив в паперах.

Грандіозна думка!

В два тижні заробити на двохсот тисячах гульденів двадцять тисяч гульденів.

Як мусить старатися бідний, чесний лихвяр, поки до нього повернеться двісті гульденів з двадцятьма процентами зиску! Скільки він мусить пріти, скільки страху витерпіти за позичені гроші! Скільком бідним дурням мусить він стягти шкіру, скількох вмірачим з голоду витягти зпід голови подушку, з скількома адвокатами розбиватися, скількох суддів підмагати, скількох колегам дозволити назвати себе шибеником.

— Тим часом як такий негідник, легкодумний спекулянт загарбує звичайним підписанням свого імени, протягом двох тижнів таку велику суму! Якаж несправедлива доля) Тепер ма: Фелікс Каульман сховати до кишені двадцять тисяч гульденів готівкою за те, що Франц Чанта підписався на тисячу акцій!

Не був би чесним чоловіком той, хто напавши на слід такої безбожности, не ужив би всіх засобів, щоб не дати їй статися.

„Чи я дурень, щоб я мав красти для иншого?"

Красти негарно вже само по собі, але красти для иншого цеж вже занадто неморальо!

Раз Феліке Каульман відвідав знов свого старого приятеля в місті Х.

Старий Грек запрошує його сісти з хитрою привітною усмішкою.

„Прошу вас, сідайте, милий молодий друже! Що доброго вы принесли?"

„Я прийшов в справі перебрання акцій, ви вже знаєте, які я маю на увазі," промовив Фелікс з діловою байдужністю.

„Які акції? А, так! Бондаварські! Чи це до поспіху!"

„Так, бо я хочу заплатити першу ратy, побір за перебрання виносить два гульдени за штуку, які я можу заоцадити з коли акції будуть відразу виставлені на моє імя, а таким чином я заощаджую дві тисячі гульденів."

„Отже ви волите перебрати цілу тисячу акцій?"

„Так, як я обовязався згідно контракту."

„А коли я передав вам з них лише пятьсот?"

Каульман закопилив губи.

„Ну то я був би примушений задовольнитися цим."

„А коли я не дав вам жадної?"

„Що?" скрикнув Каульман, зіскакуючи з свого стільця, „ви лише жартуєте!"

„Ні! я не жартую! Хибаж я дурень, щоб я відступив хоч одну акцію, на якій я можу заробити готівкою д в а д ц я т ь гульденів!"

Каульман здавалось був дуже схвильований.

„Алеж, пане, миж так умовились! І я видав вам посвідку про це."

„Мій друже, ви посвідчили мені, що ви обовязуетеся перебрати від мене цю тисячу акцій; але я не видав вам жадної посвідки про те, що я обовязуюсь передати вам акції. В цім то і полягає ціла справа, хе-хе-хе!"

Каульман відхитнувся назад з відкритими устами і очима.

„Хе-хе-хе!" сміявся старий Грек, хитро підморгуючи одним оком. „Не правда, молодий друже, від мене можна ще дечому навчитися?"

„Але, пане!" гримнув банкір, „так не йде. Це противно всім біржовим законам! Коли хтось говорить на біржі до мене: я вам дам останнього числа тисячу акцій такого-то гатунку; по такому-то курсу, то про це не потрібно жадного посвідчення; досить, коли я зазначу що справу в мойй памятковій книжці. Це біржовий закон."

„Що мені ваш біржовий закон? Я ніколи не відвідую біржи."

Каульман скривив обличчя в прикру усмішку.

„Я мушу признатися, що мене ще ніхто так не підвів! Я знайшов свого переможця. Отже не давайте мені жадної з них акцій?"

„Ані пів акції!"

„Добре; але тоді ви мусите заплатити підписану суму."

„Це я зроблю, я зложу ці гроші цілком порядно."

„Але цілу суму."

„Не бійтеся нічого, гроші є тут, цей лік може ще це виконати. Коли треба, я заплачу золотом, а коли треба і сріблом."

„Ні!" промовив Каульман, стукаючи своїм цілиндром по столу, „я ніколи не гадав би, що в цім маленькім місті мене хтось так підійде."

Пан Чанта страшенно пишався, що йому пощастило так надурити Віденця.

Він поспішив також забезпечити за собою свою богату здобич. Він мав підозрення, що його акції анулюють, коли він не заплатить першої рати в свій час. Тому він постарався можливо скорше виплатити банкіру першi 35 процентів сріблом.

А це не так то легко. На сімдесять тисяч гульденів сріблом треба декільно возів. А до цього потрібно ескорт жандармів, що викликає здивования. Най собі люде дивуються!.

Коли пан Чанта лійшов до пивниці, щоб з барил лежачих там рядами викотити сім на гору (комусь иншому він не дав би торкнутися до них) серце йому добре колотилось. Це накопичене в бочці срібло всеж солідний капітал! Справді він нічого не приносить, але йому і не загрожує жадна небезпека. Сльози виступили йому на очах, коли він мусів вибрати з двадцяти бочок тільки вісім, бо треба було віддати раніше. Він мабуть здогадався, що йому дають лише папір!

„Але ви, ті, що лишаєтеся тут осиротілі, не повинні докорити мені! Віддані незабаром повернуться назад. Вони відходять тепер по цілком певній дорозі, на якій не лежить море, не розбиваються кораблі, вони відіздять железницею, щоб збільшитися новими грішми.

(Далі буде).

CUNARD

ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ В 12 ДНЯХ

на найпоспішнійших у світі кораблях відїзджючих кождого вівторка.

БЕРЕНГАРІЯ, АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ

(Через Саутгамптон)

Також з Нію Йорку до Ливерпуля

Всім пасажирам третої класи відпоручуються особні каюти. Вигода чистота і знаменитий харч.

ГРОШІ ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ пересилаються і виплачуються в американських доларах ЧЕРЕЗ ГОСБАНК

За дальшими інформаціями звертайтеся до Вашого місцевого агента або до

тів або до:
CUNARD LINE
25 Broadway
New York

УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР

ДР. АНДРЕЙ БОРАК

лічить виключно рідні дідичні недуги.

Нію Йорк офіс: 210 Е. 17th Street

Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер. Неділя від 10. до 1.

Брукліи офіс: 583 Bedford Avenue (cor. Keap Street)

Вівторок, четвер, субота від 10. рано до 8. вечер.

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK

Tel. Orchard 6072

коло церкви св. Юрія

Говорить по українськи.

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітей.

Найновійшій електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ

МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, виключне нервів, ревматизм. остре нервові і хронічні недуги.

Порада даром.

Dr. ZINS

110 E. 16 ST., NEW YORK

Межи 4th Ave. а Irving Place

Години від 9. рано до 8. вечер

В неділі від 9 рано до 4 попол.

Лікарська канцелярія українського

ДОКТОРА К. БІЛИКА

яка співчасти лікарів спеціялістів, що недавно прибули в краю.

91 ST. MARK'S PLACE

(8-ма улиця, коло 1-ої Евні)

Урядови години: від 12. до 2. і від 6. до 8. веч. Телефон: Dry Dock 5143

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціялист зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

203 EAST 13th STREET

близько 3-ої Евні

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.

Tel. Stuyvesant 4032

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Учиться АКУШЕРІЇ в нашій школі ібо в своїй хаті під нашою дирекцією студенти, цїлковиті і скора наука, приймають кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛЬОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Tel.: Lexington 4218.

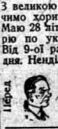

КРАСА! МОЛОДІСТЬ!

Можете вигадати кілька літ молодшими, коли лише стає старе. Ваш неправильний ніс може вирівнятися. Відстаючі уха можуть уложитися до поставн. Зморщки на лиці можуть зникнути і т. д. — З великою старанністю і успішно лічимо хорих мущин, женщин і дітей. Маю 28 літну практику лічення. Говорю по українськи. Години урядові: Від 9-ої рано до 7-ої вечер кождого дня. Неділі і свята до 4. пополудни.

Пишіть по книжечку.

DR. G. BURNS,
58 E. 93rd St.,
New York City

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ НА ВЕСТАХ

ДР. НИКОЛАЙ КЛИМ

1105 SALISBURY STREET,

ST. LOUIS, MISSOURI

АШПОРТИ, шифкарти, старокраєві справи, різного рода асекурація, полагодите все найскорше у

C. CHOLY

Proctor's Building,
YONKERS, N. Y.

ДОЛЯРИ

ДО ГАЛИЧИНИ І НА УКРАЇНУ

пересилаємо почтою і телеграфічно в скорім часі за низьку оплату і виплачуємо доляри в місце замешкання адресата.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ

Поручуємо свої услуги в справах: повороту до краю і приїзду в Америку; вироблення паспортів і афідевітів та полагоджуємо справи нотаріяльні,

ПРИНИМАЄМО ОЩАДНОСТИ

Голосить ся особисто або листовно в рідній мові до

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 42d ST. NEW YORK

ФАРМИ!

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

На продаж фарма 100 акрів, сад, ліс, дім на 14 кімнат і 4 другі будинки, машинерія, 3 корови, кінь, 150 курей. Ціна $3100, готівкою $1500. 15—

Фарма 100 акрів, сад, ліс, дім на 8 кімнат, 5 иних будинків, машинерія, ріка, вода в хаті, 9 штук худоби, 2 коні, 500 курей, 3 милі до міста, школа близько, 40 акрів орного поля. Ціна $3800, готівкою $1800.

F. FILANOWSKY,
1034 St. Marks Pl., E. 8th Street, New York City.

НА ПРОДАЖ ФІЛЬВАРОК, ПОЛОВНА, ПОВ. СІНЯК.

94 морги, в тім 33 морги грубого ліса будівляного і опалового, решта первісної сліски орний чорнозем, луки, городи і сад. Дім мешкальний, мурований, дахівкою критий о 6 кімнатах, 2 кухні, 2 сіней і спіжарка, 2 нові стодоли дахівкою криті, шпихлір мурований, дахівкою критий, 2 стайні нові під бляхою на 40 штук худоби і трети стайня старша але в дуже добрім стані. Нанокоп двора 3 морги парку і саду. Майже всі машини господарські нові. Властність та є при самій гостинці, 3 кільометри від желізниці. Добра способність для трох або чотирох господарів купити дешево гарну посілість і жити спокійно. По ближші информації голосіть ся письменно або устно до: **Joseph Melnyk, c/o Peoples Savings & Trust Co., New Castle, Pa.** 17-19

ФАРМА 70 АКРІВ, пів милі від колійової станції, мусить бути продана за дуже дешеву ціну враз з коровами, кіньми, возами, кормами і гусьми, також машинерія і трактор та весь сільгоспарський збір. Треба побачити щоб оцінити її. Голосіть ся до: **Mary Bayer, Skillman, N. J.** 19-21

ФАРМА 237 АКРІВ, з чого 125 акрів грубого ліса і пасовиско, решта рівна урожайна земля, великий сад, 8 будинків, дім на 8 кімнат з водою і тоарком, телефон і сильна ріка, цілий рік при фармі, 15 коров, 3 кіньки, 2 коні, свиня, бугай, 300 курей, 10 акрів корнів, картофлів, 1 акер гречки, 400 бушлів жита, 200 бушлів жита, 150 бушлів вівса, 85 тон сіна і великий огород до міста 1 миля, 3 милі від двох великих міст і колеї, $200 в місяць прибутку за молоко. Все за $8500, вкладні $3000. 19-23

ПАВЛО КУТИНСЬКИЙ,
283 Avenue B, between 15 & 16 St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПОКУПЦІВ ФАРМ.

Маю 3 спеціяльні дешеві оферти на продаж.

1. 10 акрова фарма, 1 миля від колійової станції, гарні будинки, земля огороджена з забором; 400 дробу, корова, теличка, тудась, автомобіль. Ціна лишень $3.950, готівкою $1.850.

2. 18 акрова фарма з 500 голов дробу, першої кляси 2 коні, 2 корови, 14 бекрів, гуси, качки, всі тудась і збір, дім з 6 кімнат, 6 других забудувань. Ціна $4.500, часть готівкою, решта по ся умови. 19-21

3. Фарма 64 акрів, рівна земля, з якого зобором, богато сіна і кукурузи з першого року, кінь, корова, 100 качок, 200 курей, тудась, дім з 7 кімнат з водою в хаті, 6 других забудувань. Ціна $3.950, готівкою $950.

Приїдьте до мене до Flemington, тут в тім повіті. Central of New Jersey, Lehigh Valley і Pennsylvania.

I. KERSTNER,
514 Main Street, Flemington, N. J.

В СЛОВІНСЬКОМУ СЕЛІ

В гарне, літнє пополудне виїхали ми з „білої" любляни (головне місто Словіні). Їхали ми знаменито удержаним гостинцем поперед зелених горбів, покритих виноградом. Любляна й окольичні села, лежать у великій рівнині, окруженої довкола вінком гір, що в горі ясніють у совщи начими, білими шпилями. Одначе тут на рівнині земля урожайна, благословена земля, текуча медом і молоком.

Минаємо правильно покатковані поля. Жнива вже майже скінчились. Зеленіє лише кукуруза, часом іде овес жовтіється до сонця, денеде видніє просо. Всі збіжжя покриті бурою, спаленою на сонці зеленю винониць. Цеж Югославія. Сонце парить сильно, 28° Реоміра. Одначе спеки тут які якось не відчувається. Від Альп пливе якийсь животворний холод, численних гірських струмників, що впадають до Любляниці, приємний холод, котрий відсвіжує воздух і злагіднює силу сонячних промінів. Груди з приємністю вдихають цей воздух, перепоєний запахом альпейського зілля.

Ідемо рівними селами, що прягадують радше малі, чисті містечка. Задержуємося в одному. Пристанули ми перед сільською винарнею. Неділя, отже народу тут богато. На дворі в тіни овочевих дерев розставлено столи, застелені чистенькими, коліровими скатертями. Довкола столів засіли поважні господарі з дооколичних сіл, старші жінки, в величезних, білих чіпцях, гаптованих золотом. При иних столах весела малядь, співає. В склянних карафках іскриться краеве вино, квасковате але зосім не зле. Всі приглядаються нам, чужинцям, цікаво, але прихильно, відзиваються оклики „Живійо"!

Можна докладно приглянутися мальовничій ноші словінського народа, головнож гарненьких Словінок. То строї ясної краски, богаті. На білих спідницях пригарне колірове гаптування, нерідко золоте і срібне, вельми артистичне в рисунках. Колірова юбка (каптан) також багато вишивана у найріжнішші взори. На головах у них нібн чепці нібн турбани, гаптовані в золоті і різнокольорові цвіти. Вража; це незвичайне багатство гаптів, пригарно виконаних. То головна прикраса кождої окремої части одіяня. При цьому слід додати, що все ручна робота. Оригінальні також низько зірняті, багаті паси золотом і коліровими кораликами вишивані.

Коли ми приглянулися гарній народній ноші, мали ми пізніше нагоду зазнайомитися з народньою словінською музикою. Муси ми народній хор, зорганізований місцевим священіком. Відспівали більше народніх пісень.

Після годинного відпочинку у винниці, поіхали ми дальше. Відвідали ми тепер посла-селянина Стрегіна. Застали його дома. Прийняв нас дуже приязно. Мається враження, що ми на фармі в швайцарії. Такий самий чистий, охайний, стилевий домик, перед деревляним ганком огородець із цвітами, на вікнах вазонки з цвітами.

В середині, в гостинній кімнаті, всі найновіші часописи й ілюстровані журнали. На полицях цілий ряд книжок. В куті кімнати фортепян.

— То моя дочка, вчителька, грає на фортепяні — пояснює нам господар.

Опісля оглядаємо хазяйство. В стайни вісім коней і десять корів, у сусідній стодолі приготовлено саме збіжжа для молочення.

— А добрі жнива мали ви цього року? — питаємо.

— Дуже добрі, а найгарніша була пшениця. Але й кукуруза гарно заповідається.

— Кілько моргів маєте?

— Вісімдесять моргів, у цьому тринадцять винниці.

Потім оглядаємо всі господарські будинки. Тут усі найліпші і найновіші машини і хліборобське прилядля. Ідемо в поле, відкіля недавно звезено жнива. Управа рільні взірцева. Пізніше переконалися ми, що хазяйство посла Стрегіна, це не виняток. Усі дооколичні більші і меньші земельні посілости, могли би бути для нас взірцем розумної земельної, хліборобської господарки.

Після проходу по полі, гостинний хазяїн запрошує нас до хати. Тут для нас приготовлено оден із найліпших продуктів цього хазяйства: знамените вино з власної винниці. Та вже пізно, треба вертати до Любляни.

До розлуки показують нам іще одну характеристичну „памятку". То старенька словінська хата, пошивана соломою, курна. Назвати її „памяткою" мусимо, бо хоч у цій хаті живуть іще люде, то вона вже є нечиденною виїмкою, разячим анахронізмом. Бо всі инші словінські доми не уступають у нічому швайцарським або німецьким.

Зрештою з цієї минувшини своєї Словінці заховали лише старі словінські звичаї і ношу, зате культуру і цивілізацію, у новочасному, сьогоднішньому розумінню перейняли від инших народів. В їх економічній культурі, в замилуванню ладу і порядку, в організації, пізнати нрим вплив німецької культури, у замилуванню для краси, видив мистецької Італії. Отже взяли від чужинців що могли найліпшого і зручили це розумно зі старою славянською культурою. І сьогодні з поміж трьох національностей Югославії (Серби, Хорвати і Словінці) вони безперечно найкультурніші.

—o—

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧІ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

КОЛИ ВАШЕ БРАТСТВО ЧИ ТОВАРИСТВО ПОТРЕБУЄ НАРОДНОГО АБО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ЛЕНТ, ВІЗНАК, ШАПОК АБО ИНШИХ РІЧИЙ, ТО ЗВЕРНІТЬСЯ ДО НАС З ЗАМОВЛЕННЯМ.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕНИНЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:
АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР З СЕРБОМ НА ОБІ СТОРОНИ

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Кожда Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, на паради, пікніки і прогульки, виступим з своїми прапорами, відзнаками і лентами та в цілості. — Прошемо щиро всіх Українців удатись до нас з повним довіром, бо ми ручимо за тревалість і красу заполовених у нас річий. Ми уділяємо Вам всяких інформацій і вишлемо Вам сейчас наш каталог з взірцями і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте ані хвилі на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

ДОЛЯРИ до ГАЛИЧИНИ
ТЕЛЕГРАФІЧНО І ПОЧТОЮ
пересилаємо до самого села або міста. Ваша родина отримає ДОЛЯРИ на самій нашій почті.

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ
Наші офіса в краю поможуть вашій родині приїхати скоро. Продаємо шифкарти до краю, полагоджуємо все потрібне до справи, продаємо доми і фарми. По ближші інформації адресуйте:
AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
Philadelphia Office: 322 N. 8th Street)
ЗА УПРАВУ БЮРА. — АНТІН ПАШУК, през.

ВИДАННЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Від Куруківщини до Кумейщини, том 8, частина 1	$1.50
Початки Хмельниччини, том. 8, частина 2	1.00
Історія Української Літератури, том 1	1.50
Українська Революція, др. Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920	1.00
Примітивні оповідання, казки і байки Африки та Америки	85
Хмельниччина в розцвіті (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.)	2.00

Замовдення слати на адресу:
"SVOBODA". 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ПРОДОВЖЕННЄ ВИКАЗУ
ЗБІРКИ ДНЯ КВІТІВ РІДНІЙ ШКОЛІ ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ

1) До дня 14. серпня вплинуло до каси (проголошено 14. серпня) 144.20

2) Бердфора, Па., Н. Демчина 1.00

3) Кліівленд, О., від громадян переслала Анна Добровольська. Зложили: Розалія Назлина, І. С. Дасевич, І. Дж. І. Гріффін (ам.) і Анна Добровольська по 1.00. ..... 4.00

4) Ст. Павл, Мінн., від громадян збірала Катруся Кавчар,... Зложили: В. Дикобан 3.00, Катруся Кавчар 2.25, о. Вонс. І. Коробка, Ф. Пірожук, В. Вілавацький, С. Никитюк, Г. Бригінський, П. Тоца, О. Садовський, Ф. Боровський, А. Грипюк, І. Стрільчук, П. Кассіян по 1.00; Г. Кисельчин 50 цент.; Р. Савицький 25 цент. 25.00

5) Кромптон, Р. Ай., А. Кондрат 2.00

6) Бріджпорт, Конн., від Укр. Січи переслав В. Вентриновичу. Зложили: Вол. Вентринович, Ф. Підлуський, І. Кузів, Л. Біх, М. Будник, Ф. Дроздз, Ф. Волх, В. Кузів, Н. Никорчук, о. Ф. Візнідзера, С. Лободилівський, І. Максимів по 1.00; С. Іващишин, Н. Мезьник, М. Фінак, Г. Валковський, В. Кузів (2.), Ю. Вентриновичу, Ф. Кобильзяк, С. Пшик, Марія Вентрин, Елька Мотика по .50 цент.; І. Гдяла, Л. Постоловський по 25 цент. 17.50

7) Брукдін, Н. Й., від збірки бр. Пр. Трощі, від. У. Н. С., переслав В. Яськевич 3.10

8) Мікіс Рокс, Па., переслав від. 91 У. Н. С. А. Галичан 2.75, які проголошено в виказі нар. податку. 5.00

9) Джолієт, Ілл., М. Болєхівський 20.25

10) Ремкіз, Па., від громадян переслав І. Цьокан 20.25

Зложили: Федор Семко 2.00; І. Цьокан 1.50, В. Шабатура, М. Борко, І. Бенешький, А. Белко, С. Кварчук, М. Туркевич, І. Савчин, В. Глова. О. Глова, В. Мацькевич, А. Кушнір, П. Борищевич, А. Вуярин, Г. Буярин по 1.00; К. Фіртик, М. Клодійський, Г. Мчиховський, В. Довбуш, Д. Оришин, В. Кушнір, Г. Озарчин по 50 цент.

11) Гренгон, Н. Дж. від Обєднання переслав П. Стадьник .. 1.00

Зложили: Петро Стадник і О. Наконечний по 50 цент.

12) Ансонія, Конн., Невідомий 1.00

13) Агмек, Мінн., І. Мислик.. 2.00

За місяць серпень вплинуло на збірку День Квітів Р. Школі 226.05
З переносу за місяць липень... 221.31

Остає в касі Обєднання з днем 31. серпня разом 447.36
З фонду Рідної Школи вилюдано до дня 14. липня 1243.94
В касі Обєднання 447.36

По день 31. серпня збірка Дня Квітів 1691.30

Обєднаннє Укр. Орг. в Америці.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читаннє веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до "SVOBODA" 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свойого вуйка Івана Дацюка з Скалата, Галичина. Досьвідчив часами переїбував у Вінніпег, Манітоба, Канада. Хтобй про него знав або він сам зволить зголосити до: **Peter Dashkewicz. 330 W. 37th St., New York City.**

КОНКУРС НА ДЯКОУЧИТЕЛЯ в CARTERET, N. J.

Сей конкурс був оголошений вже перед тому місяцем і з поміж кандидатів був вибраний дуже добрий учитель п. Лібінський з Гаделтон. Він учив тим місяці, та п. Лібінський помимо обіцянки що широкої волі не може тамрозвязатися зі своїм штором, в якім працює як спільник і менаджер.

За тому, що може довше чекати не можемо, доповіляємо еще раз сей конкурс з сим, що Картерет є гарна місцевість, три чверти години громи від Нью Йорку, де неодин може дальше добиратися, а платня 110 доларів місячно крім звичайних доходів. Обіцяючійся мусить гарно учити дітий в школі і бути добрим дірігентом, бо тут є красний хор. Також має бути доброго характеру. Місце до обняття зараз. Голосіться до: 19-21

REV. J. CZAPLYNSKY,
188 Easton Street, Perth Amboy, N. J.

УКРАЇНСЬКА греко-католицька парохія св. Петра і Павла в Монессен, Па., пошукує дяковчителя, умійочого продавати хор, школу переховувати і учити представлення. Платня після уговіли. Зголошення слати до: п. Григорій Лазар P. O. Box 285, Monessen, Pa. 14-19

ЄСЛИ ВИ ЗАДУМУЄТЕ

купити який бізнес як ресторан, грошерію, бучерню, салюн, готель або який инший, так зайдіть або напишіть до мене, бо я маю богато рідного рода бізнесів до вибору.

Спродаю також фарми і доми по мірковній ціні.

Рінюк беру до спродання бізнесів і домів та фарм за приступним комісовим.

Офісові години від 10. рано до 9. вечером.

WALTER KOSTETSKI.
Notary Public, Business and Real Estate Broker.
4353 Germantown Av., Philadelphia, Pa.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Українськи народні строї і всякого рода инші костюми випожичаю по дуже низьких цінах. По ближші інформації пишіть на адресу:

MRS. K. STETZ.
216 Washington St., Jersey City, N. J.
Telephone: Montgomery 2213.

КАНАДИЙСЬКА УКРАЇНСЬКА КОРАБЕЛЬНА АГЕНЦІЯ
основана в 1906 році.
ГРИГОРІЙ МЕХ, властитель.

Спродає цінфкарти на всі лінії; переслає гроші до всіх частей світа; уділяє порад і помагає справоджувати людей зі старого краю, скоро і безпечно. 208—

Полагоджує старокрасві справи. Уділяє потрібні інформації інтересованим.

Пишіть сейчас на адресу:
UKRAINIAN STEAMSHIP AGENCY,
243 Cedar Street West
Montreal, Canada.

ЕКСТРА! ДАРОМ! ЕКСТРА!

Кождому хто прішле 5 адресів своїх знакомих чи кревних, вишлю 2 артистично виконані імпортовані почтівки з краю, також гороскоп або астрольогічні перепов. дання часть. Читачі! Не відкладайте і пишіть сейчас заучуючи 2 в марку на пересилку. 17—

KRAYOWA SUPPLY CO.,
208 East 14th Street.
New York City

НОВА КНИЖКА ПРИЙШЛА ЗІ ЛЬВОВА
під заголовком
ПРИЖМУРЕНИМ ОКОМ

Се збірка 22 веселі оповідання звісного і талановитого українського письменника Осипа **Маковея.**

Вона всього 50 центів, з пересилкою 55 центів.

Хто хоче дістати, нехай замовляє зараз, бо Товариство Українських Інвалідів, яке видало сю книжку на свій дохід, прислало до Америки тільки мале число примірників.

Замовлення посилати до
"SVOBODA"
83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ЕМІГРАНТ

(На позичену тему)

—o—

На краю бразилійського ліса стояла хатина. Побудована була на тамошний лад: з піднесеним ганком, з обезпеченими вікнами, а окружена високим, сильним праканом. Коло дому була невелика загорода. Тропічний ліс прилягав до сього дивного домівства з правого боку; з лівого луги, а дальше зарінок, поросший корчами. Ще дальше — скалистий беріг і річка.

Хтож сей осданик? Майже ніхто не зиає його в сій околиці. Вже 5 років тут живе. Мандрує лісами, то знову над рікою ловить рибу. З людьми тутешніми розмовляє всіми мовами північної й полудневої Америки.

Лиш часом, як потонув у думках, або дуже був суетний (нервовий), говорив сам до себе якоюсь мовою, якої не розуміли ні Португальці, ні Еспанці, ні Індіяне, ні Креоли, ні Негри.

Знали про нього тільки те, що походить із середущої Европи, з якоїсь незнаної близше країни. Родичі повмирали скоро з біди і праці, а лишили дитину сиротою на фармі одного далекого свояка в Канаді.

Як підріс, пустився на мандрівку. В Америці є куди мандрувати! Не міг знайти собі місця. Щось гнало його по світі, а кась велика туга, якісь неозначені бажання. Скрізь шукав пристановища і не міг знайти. Працював на фабрици в Нью-Йорку, полював по Міссісіпі, будував залізницю на степах, шукав золота в Аляски, служив у пістани на Англійських островах, належав до охорони наукової експедиції в Андах. Найнявся на плянтациях бавовни в Бразилії, а тепер уже пятий рік живе ось тут серед пущі.

Тут здавалось йому, що вже знайшов супокій і докінчить своє життє. А потребував супокою! По довгім скитальстві по світі хотів заплисти до тихого заливу. І тут серед лісів був наче за муром, далеко від світа. По життєвих бурях ось тут настане тиша! — думав собі. Наче в панорамі пересувалися йому перед очима образи з його минулого. Бо досі все лиш скитався, а не міг на місци затямитися. — На місци — каже наша приказка — і камінь проросте!

Нераз у місячну ніч, коли сидів на ганку і глядів на околицю, думки роями обсідали його сиву голову. Куди вже не ходив у своїому життю! Нераз і доробився грошій — і ще скорше їх витратив через неосторожність. Служив в американському війську — за гроші, та се видавалося йому безцільне. Потім у Мексику мав своє ремесло, але підчас революції все лишив і втік. Аж тут буде кінець його мандрівці і бідуванню! Відчайдин свій домик від осданичого товариства і жив далеко від світа і від людий.

А все чогось йому недоставало. Може тягло його до сих? Стрічався він з ними нераз. Такі непорадні, темні... Знатюк лиш порпатися у землі, як тота кертиця. А тут світ широкий.

А рідна земля? Мадим хлопцем вивезли його родичі з Галичині. Чув їх нарікання на ту землю, що не годна їх виживити, де панують лиш чужинці, а свої бдують...

Може до своєї родини тужно йому? Давно вимерли тут із горя та жалю. Сестра відлалася за якогось Англійця і вже забула говорити по своїому, а діти її — вже Американці. Та нехай там! Не шкода такого народа, що не шанує сам себе, не вміє боротися за своє... Одинаково мусить загинути скорше чи пізніше. Навіть черваку вертиться, як на нього наступити ногою. А то народ увесь у неволі — і терпеливо все переносить!...

Чому то Американці! Як вони свою свободу любять і шанують! Як за неї боролися! Увесь світ дивувався!

Може своєї родини забагло ся? Ні! Ліпше самому жити. Тай діти не годен би добре виховати. А жінка? Не женився досі, то вже на старші літа не буде? Зрештою — надивився по великих містах досить на все! Хіба таки тут на самоті доживе свого життя. І так хто знає, чи довго ще вов... А може ще життя вкоротить йому які розбишаки, дикі звірі, або й Індіяне-Ботокуди, що по лісах швендаються багатиим. Нераз уже від них відсрібювався. Аж дивно йому, що стільки їх було, а втікли перед одним! Видно з того, що відвага додає сили, треба лиш завзято витримати. Ой, і на старі літа можна дечого научитися!...

Досі ніколи не піддався нещасю. Була у нього пильність пчоли і терпеливість мурашки. Як підчас наукової експедиції не годен був вилізти на високу скелю, так довго повторяв, аж таки мусів свойого доказати! При всіх неповодженнях у житю не тратив надії і таки вірив, що ще буде ліпше. Лиш щастя і постійности хибувало йому.

Аж зі старістю почав тратити енергію. При тім мучила його якась незнана туга. Серед тих горячих карів почав любити сніг на горах, ластівки, а все пригадувалася йому якась тиха мелюдія, яку чув колись маленьким хлопцем. У снах щось мучило його. Видів пожарище свого села, а серед нього розпяту женщину, начеб се матір, на хрести. Хижі звірі рвали її тіло, а кров лялася струями. Коло неї припадало двоє дітечок і витягали руки до нього, благаючи помочи. Він здриговано вдивлявся, вслухувався, бо в дійсности ніколи не бачив сього.

В кінци забаг відпочинку, змучений літами і пригодами. Здавалось йому, що по такому скитальстві найбільше щасте — спокійно ждати кінця.

Так пилили години за годинами, серед роздумувань і споминів. Підчас бразилійської бурі, що намагалася зірвати дошки зі стріхи його пристановища, нагадував собі, що десь там на морі инші люде тепер борються. із ворожою слою, з темнотою, а він усе те перебув і має свій куток і супокій.

По малу привик до сього супокою. Сідав у холодку над берегом річки на камени і чекав на рибу; та знов засідався досвіта на докого звіра.

Потім знікав десь і замикався в хаті. Не давав знаку життя. А серед бурі причувалось йому, що хтось його кличе, хтось заводить та охає.

Збайдужнів до світа зовсім. Поза свою оселю рідко коли виходив і то лиш тоді, як мусів. Лиш очи його були спокійні і задивлені кудись далеко. Повільно зжився з окружаючою природою. Віднайшов свій супокій, — та чи на довго?

Одного разу вернувся з дороги. Їздив конем до місточка, щоби продати звірячі шкіри, деякі річничі зела, мід, сушену рибу, а купити дещо до хати. Вступив на почту, а коло гостинниці купив від хлопця газету.

Вертаючи до дому, трохи не втратив життя. Ріка, котру переходив, майже висохла. Іхав у задумі. Нараз зашумліло, заклекотіло. Се прийшла повінь, бо в горах упали дощі. Вратувався лиш завдяки своїому коневи. Однако кинулася вода об скалу. Тож вернувшись до дому, найперше ліг спати і не дивився на те, що в загороді малиі і дикі голуби шкоду зробили. Як вивиспався, оглянув хату осторожно, чи не закрадався туди: кальонги, гаддє, москіти або скорпіони. Відвак сів за столом та покріпившись дещо, нагадав собі, що має з почти якийсь пакет. Вийнив його з тайстри і розпечатав. Там була — книжка. Щось не годен прочитати. Вийнив окуляри, натягнув поважно на ніс і почав розділяти. Заки прочитав заголовок, мусів книжку відложити, бо руки йому почали дрожати зі зворушення.

Се українська книжка!...

(Конець буде).

ПЕТРОЛЯРКА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИНІЗОЧУЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th St., New York City
Telephone: Orchard 2886